

Η ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΩΣ ΑΞΙΑ (ΜΕΡΟΣ Α')

Δημήτρης Κ. Μπάκας

Οι Έλληνες, πρωτοπόροι στην **Παιδεία**, η οποία είχε ως αντικείμενο αυτό τούτο το **ανθρώπινο είναι** προσωποποιούσαν τη **νοημοσύνη με Θεά**. Της είχαν δώσει το όνομα **Μήτις** και την θεωρούσαν ως την πρώτη σύζυγο του **Δία** και την **Μητέρα της Θεάς της Σοφίας Αθηνάς!** Συνιστούσε το σύνολο των διανοητικών ικανοτήτων, που συνδυάζουν **διαίσθηση, αγχίνια, πρόβλεψη, ευελιξία πνεύματος, άγρυπνη προσοχή, αίσθηση επικαιρότητας** κοκ. Ο Οδυσσέας ονομαζόταν **Πολυμήτις**.

Όσο πιο ισχυρή είναι η **νοημοσύνη** τόσο μεγαλύτερη είναι η ικανότητα να επεξεργάζεται περισσότερα ειδικά προβλήματα. Οργανώνει τη χρησιμοποίηση των συνολικών γνώσεων σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. Συνιστά τη **στρατηγική τέχνη μάθησης της γνώσης**, που συνδυάζει τα πλεονεκτήματα της **ανάλυσης, της επιλογής και της σύνθεσης**. Μια ικανότητα **πνευματικής περιπλάνησης μέσα στο άγνωστο και αβέβαιο** αναζητώντας το μέγιστο των **βεβαιοτήτων για δράση**.

Με αυτή την **νοητική ικανότητα** ο άνθρωπος αναπληρώνει όλες τις βιολογικές αδυναμίες του και πραγματώνει αυτό που είπε ο Σοφοκλής: «πολλά τα δεινά κούδεν ανθρώπου δεινότερον πέλει». **Δεινός** είναι αφενός αυτός που προκαλεί δέος και τρόμο, ο **επικίνδυνος**, αλλά και ο καταπληκτικά δυνατός, **αξιοθαύμαστος, επιδέξιος** που βρίσκει λύσεις. **Ο πολυμήχανος και πολύτροπος**. Έτσι έχει χαρακτηριστεί, ως **homo sapiens, demens, faber, ludens, economicus** κοκ.

Η δυνατότητα αυτή οφείλεται στην **ανάπτυξη της λογικής του**, αλλά δεν αρκεί για να αναγορευτεί **ανθρώπινη αρετή**. Απαιτείται και η **βούληση**, η παιδεία και προπαντός μια **επίκτητη διάθεση για πράξη του καλού**. Η **προαίρεση!** Κάθε **αρετή συνιστά δύναμη για πράξη του αγαθού**. Το καλό εν πνεύματι και εν αληθεία. **Τότε αναδύεται η ανθρωπινότητα**. Είναι λοιπόν **απαραίτητες τόσο οι θετικές όσο και οι ανθρωπιστικές επιστήμες και οι τέχνες** και προπαντός το **παράδειγμα**. Το ανθρώπινο γίνεσθαι άγεται σε αρμονική ανάπτυξη με την **ισόρροπη οργάνωση γνώσης με τα συναισθήματα και την ηθική στάση έναντι του κοινωνικού συνόλου δια βίου καλλιέργειας και αγωγής**.

Η **αρετή είναι ψυχική ισχύς να μη απατάται από τις υποκειμενικές συνήθειες, επιθυμίες, φόβους ή τα φαινόμενα**. Αναπτύσσεται με τη **διαρκή μάχη ενάντια στο λάθος και την πλάνη** κατά του **αισθητικώς απαράδεχτου και του γενικού κακού**. Τρέφεται με την **άσβηστη περιέργεια** του άγνωστου, την **πολύτροπη μάθηση και τη βίωση της αβεβαιότητας** ως μόνιμης συνθήκης της ζωής μας. Συνιστά την **ειδοποιό διαφορά** που επιβεβαιώνει την **υπεροχή του ανθρώπου στο βασιλείο των όντων**.

Αυτό δηλαδή που είμαστε. Το αποτέλεσμα που καταφέραμε να γίνουμε και ήταν αδύνατο να γίνει χωρίς τους συνανθρώπους μας.

Αρετές είναι οι αξίες που πραγματώνονται. Η ανθρώπινη προσωπικότητα είναι η ισόρροπη και αρμονική βιωματική πλήρωση όλων των αξιών. Μια **ισόρροπη και αρμονική βιωματική προσέγγιση** σε όλες τις αξίες, να τις καθιστά **ισότιμες**, γι' αυτό απαιτείται **δια βίου άσκηση**.

Η **θέα των αξιών** δε μοιάζει εκείνης σε καθρέφτη, αλλά σε **επιφάνεια λίμνης**. Όταν είναι **καθαρή και γαλήνια, απεικονίζει πιστά το τοπίο**, εάν όμως είναι **ταραγμένη από επιρροές και προτιμήσεις δογματικές, προκαλείται δαλτωνισμός και παραμορφώσεις**.

Η **κοινωνία, το έθνος, η πολιτεία και η Πατρίδα** θεωρούνται ως εάν **ζωντανοί οργανισμοί** και λαμβάνουν ουσιαστικό χαρακτήρα και ισχύ ύπαρξης, όταν τα άτομα-μέλη τους **αυτοοργανώνονται σε αρμονικό σύνολο**, άλλως καταρρέουν. «**Η ανάγκη κρατεί πάντων**». Τα **προβλήματα είναι ανυπέρβλητα για τα μεμονωμένα άτομα**. Η **νοοτροπία κατοχύρωσης των απολαύσεών μας από το κράτος μόνον, εκτιμάται ως εσφαλμένη**. Χωρίς τη δική μας **δημιουργικότητα** δεν διαμορφώνονται **συνθήκες αυτονομίας**.

Η **ανάθεση του παραπάνω έργου σε απόλυτα εξειδικευμένους είναι μερικώς ορθή** και μας **βολεύει επιφανειακά**. Τα **μεγάλα, όμως, κοινωνικά προβλήματα είναι ευθύνη όλων μας**. Γι' αυτό απαιτείται η **συμμετοχή μας, που προϋποθέτει εμπειριστατωμένη άποψη για τα καίρια θέματα**, ώστε να **συμβάλλουμε στην εκλογή των κατάλληλων για το χειρισμό τους**. Απαιτείται **μαζί με την**

εξειδικευμένη γνώση και η **ολιστική νοημοσύνη ως αρετή**, που θα μας καθιστά ικανά για **συμμετοχή μέλη**.

Η **ανάπτυξη των γενικών ικανοτήτων του πνεύματος** ευνοεί παράλληλα την **ανάπτυξη των ιδιαίτερων ή ειδικών ικανοτήτων**, παρόλο που είναι **διαδεδομένη μια αντίθετη άποψη!** Όσο πιο ισχυρή είναι η **ολιστική νοημοσύνη**, τόσο **μεγαλύτερη είναι η ικανότητα επεξεργασίας ειδικών θεμάτων**.

Η **παιδεία του μέλλοντος** θα πρέπει να ευνοήσει τη φυσική ικανότητα του πνεύματος να επιλύει όλα τα **ουσιαστικά προβλήματα** με πλήρη χρήση της **ουσιαστικής νοημοσύνης**. Αυτό προϋποθέτει την ελεύθερη εξάσκηση της **περιέργειας** που πρέπει να είναι διαρκώς ενεργή.

Η **δημιουργική νοημοσύνη** συνιστά **το αντίδοτο της ακηδίας και της αβελτηρίας**, οι οποίες κυριαρχούν στις σύγχρονες **μαζικού χαρακτήρα κοινωνίες** μας!

Έτσι εκτιμάται ότι **θα επιτευχθεί πολύ καλύτερα η εξομάλυνση των αντινομιών που ανακύπτουν από την πρόοδο των άκρως εξειδικευμένων γνώσεων**, που πολλές φορές θεωρούνται **βολικές**, αλλά **δυστυχώς καταστρέφουν την ειδοποιό μας διαφορά, την ανθρωπινότητα!**
(συνέχεια στο επόμενο)

Δημήτρης Κ. Μπάκας
24 Φεβ. 2022